Maa- ja metsätalousministeriö NEUVOSTORAPORTTI MMM2015-00607

RO Lahtinen Sari, Heinonen Kirsi(UM) 15.07.2015

Asia
Maatalous- ja kalastusneuvosto 13.7.2015

Kokous
Maatalous- ja kalastusneuvosto 13.07.2015

Puheenjohtajamaa Luxemburg esitteli työohjelmansa seuraavalle puolivuotiskaudelle. Maatalouspuolella tärkeimpiä asioita ovat erityisesti yksinkertaistaminen, luomutuotantoa koskevien trilogien eteenpäin vieminen Euroopan parlamentin kanssa, koulujakeluohjelmien uudistus, sekä Venäjän tuontikiellon vaikutusten ja markkinakehityksen seuraaminen. Elintarviketurvallisuuden edistäminen, Sanco-paketin eri osien eteenpäin vieminen, GMO- päätöksentekoa koskevan ehdotuksen käsittely, kv. kauppasopimusten edistymisen seuranta ja ilmastonmuutoksen torjunta ovat niin ikään LU:n prioriteetteja. Kalastusalalla EP:n kanssa neuvotellaan monivuotisesta kalastuksenhoito-ohjelmasta Itämeren alueella. LU kaudella pyritään myös yhteisymmärrykseen syvänmeren kalastuskiintiöiden osalta. Neuvotteluissa korostetaan kestävän enimmäistuoton merkitystä.

Komissio esitteli ns. koulujakeluohjelmaehdotuksesta tekemänsä arvioinnin tulokset subsidiariteetti- ja suhteellisuusperiaatteiden kannalta. Asetuksen käsittely on ollut keskeytyneenä arvioinnin tekemisen ajan. Komissaari Hoganin mukaan koulujakeluohjelman tavoitteet ovat edelleen hyvin ajankohtaisia. Läheisyysperiaatteen arviointi osoittaa, että ohjelmilla on vahva poliittinen ja julkinen tuki ja ne ovat sen vuoksi edelleen legitiimejä. EU:n toiminta on myös todettu suhteelliseksi. Puheenvuoron käyttäneet maat pitivät hyvänä ehdotuksen käsittelyn jatkamista. SE totesi, että koulujakeluohjelmia ei tarvita EU:n tasolla. Eräät jäsenmaat korostivat, että ehdotuksen oikeusperustan selvittäminen on tarpeen.

Neuvosto keskusteli markkinatilanteesta ja Venäjän asettaman tuontikiellon vaikutuksista EU:n markkinoihin. Lisätoimia ja markkinoiden tarkkaa seurantaa komissiolta toivottiin erityisesti maito-, hedelmä- ja vihannes-, sianliha- ja sokerialoilla. Komissaari Hogan lupasi avata uudelleen hevisektorin yksityisen varastoinnin tuen. Maitosektorilla jatketaan julkista interventiota ja yksityisen varastoinnin tukea. Muut tukitoimet eivät tällä hetkellä ole tarpeen. Komissio jatkaa markkinatilanteen seurantaa.

Komissio esitteli ehdotuksensa jäsenvaltioiden mahdollisuudesta rajoittaa muuntogeenisten elintarvikkeiden ja rehujen käyttöä tai kieltää se alueellaan, sekä asiaa koskevan tiedonannon. Suuri joukko jäsenmaita halusi komission tekevän ehdotuksesta vaikutusarvioinnin, mikä siitä puuttuu.

Moni jäsenmaa oli huolissaan ehdotuksen vaikutuksista sisämarkkinoiden toimintaan ja maatalouden kilpailukykyyn.

Neuvoston muut asiat- kohdassa käsiteltiin Ranskan aloitetta maaperän hiilensitomiskyvyn lisäämisestä vuosittain 4 ‰:lla, Sloveniassa toukokuussa pidettyä ASEMin kokousta metsien kestävästä käytöstä, kasvinjalostajanoikeuksia ja Euroopan patenttiviraston päätöstä, sekä kestävien kasvinsuojeluaineiden käyttöä.

Ministerien lounaskeskustelun aiheena oli ”Maatalouden panos EU:n työllisyys- ja kasvuagendaan”.

1. Esityslistan hyväksyminen (10477/15)

Esityslista hyväksyttiin.

2. ja 3. A-kohtien luettelon hyväksyminen (10583/15, 10584/15)

A-kohdat hyväksyttiin.

4. Puheenjohtajavaltion työohjelma (10690/15)

Luxemburg esitteli pj-kautensa työohjelman. Yhteisen maatalouspolitiikan pitäisi vaikuttaa myös EU:n yleisten politiikkatavoitteiden toteuttamiseen. Sen prioriteetteja ovat maatalousasioissa erityisesti yksinkertaistaminen, luomutuotantoa koskevien trilogien eteenpäin vieminen Euroopan parlamentin kanssa, koulujakeluohjelmien uudistus, Venäjän tuontikiellon vaikutusten ja markkinakehityksen seuraaminen. Elintarviketurvallisuuden edistäminen on tärkeä asia LU kaudella, samoin kv. kauppasopimusten edistymisen seuranta ja ilmastonmuutoksen torjunta. Syyskuun epävirallisen kokouksen 13.-15.9. aihekin liittyy ilmastonmuutoksen torjuntaan: ”Maataloustuotannon kestävä lisääminen”. Kasvinsuojelua koskevassa asetusehdotuksesta ja eläinjalostusta koskevassa asetusehdotuksesta pyritään sopuun EP:n kanssa. Lääkerehuja koskeva asia on myös asialistalla. Tavoitteena on kompromissin saavuttaminen virallista valvontaa koskevan asetuksen osalta. GMO-tuotteiden päätöksentekomenettelyn uudistamista koskevan ehdotuksen käsittely aloitetaan. Kalastusalalla EP:n kanssa neuvotellaan monivuotisesta kalastuksenhoito-ohjelmasta Itämeren alueella. LU kaudella pyritään myös yhteisymmärrykseen syvänmeren kalastuskiintiöiden osalta. Neuvotteluissa korostetaan kestävän enimmäistuoton merkitystä.

Komissaari Hoganin mukaan yksinkertaistaminen, luomu ja koulujakeluohjelmat ovat komissionkin prioriteetteja. Komissio sanoi tukevansa LU:a sen tulevassa työssä.

5. Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) N:o 1308/2013 ja asetuksen (EU) N:o 1306/2013 muuttamisesta tukijärjestelmän osalta, joka koskee hedelmien, vihannesten, banaanien ja maidon toimittamista oppilaitoksiin (10620/15)

6. Ehdotus neuvoston asetukseksi maataloustuotteiden yhteiseen markkinajärjestelyyn liittyvien tiettyjen tukien ja vientitukien vahvistamista koskevien toimenpiteiden määrittämisestä annetun asetuksen (EU) N:o 1370/2013 muuttamisesta (10620/15)

PJ totesi, että komissio on tehnyt arvioinnin subsidiariteetti- ja suhteellisuusperiaatteiden kannalta. Asetuksen käsittely oli keskeytyneenä sen aikaa.

Komissaari Hogan kertoi komission tekemän arvioinnin päätelmistä. Koulujakeluohjelman tavoitteet ovat edelleen hyvin ajankohtaisia. Läheisyysperiaatteen arviointi osoittaa, että ohjelmilla on vahva poliittinen ja julkinen tuki ja ne ovat sen vuoksi edelleen legitiimejä. EU:n toiminta on myös todettu suhteelliseksi. Kaksi asiaa kuitenkin on, joissa on hieman parantamisen varaa: tuotteiden valinta ja tukevien toimien osuus. Ohjelmat ovat kustannustehokkaita, mutta tiettyjä puutteita on olemassa. EP ja komissio eivät ole kannoissaan kaukana toisistaan. 27.5. EP antoi lausuntonsa ja tuki komission ehdotusta.

PJ totesi, että asian käsittelyä voidaan nyt jatkaa sekä teknisellä, että poliittisella tasolla, jotta neuvottelut EP:n kanssa voidaan aloittaa jo syksyllä.

Puheenvuoron käyttäneet maat pitivät hyvänä ehdotuksen käsittelyn jatkamista. SE totesi, että koulujakeluohjelmia ei tarvita EU:n tasolla.

DE piti tärkeänä ehdotuksen oikeusperustan selvittämistä. Perustamissopimuksen 43(3) on DE mielestä oikea oikeusperusta. Samaa mieltä oikeusperustasta olivat UK, ES, AT, HU, CZ, EE ja SK.

ES oli sitä meiltä, että myös jalostetut tuotteet pitäisi sisällyttää tuotelistaan, samoin kuin pöytäoliivit, oliiviöljy, kiivihedelmät, pöytäviinietikka ja -öljy.

FI oli huolissaan koulujakeluohjelman rahoituksen jakoperusteista. Jos historiallinen rahoitusperuste poistuu siirtymäkauden jälkeen, kuten Euroopan parlamentti on esittänyt, voi Suomi menettää pahimmassa tapauksessa jopa 75% nykyrahoituksesta, mikä vaarantaisi koko koulumaito-ohjelman käytön Suomessa. Myös HU ja EE halusivat huomioida historiallisen varojenjakokriteerin. ES:n mukaan varojen jaon pitäisi perustua lasten määrään.

PT:n mukaan syrjäisille ja epäsuotuisille alueille tarvitaan erityistoimia. CY:n mukaan pienille maille pitäisi antaa jokin minimirahoitusosuus. MT:n mukaan tukitasoa pitäisi nostaa.

PJ totesi neuvoston ottaneen tiedoksi komission toimittamat tiedot. Jäsenmaat ovat laajasti asetusehdotuksen käsittelyn jatkamisen puolella.

7. Markkinakehitys (10613/15), sekä eri tuotantosektoreiden tilanne (kohdat 10 b), c) ja d))

PJ mukaan markkinatilanne on ollut hankala ja jotkin alat ovat kärsineet Venäjän tuontikiellosta huomattavasti.

Komissaari Hogan kertoi markkinatilanteesta. On valitettavaa, että Venäjä on pidentänyt tuontikieltoaan vielä vuodella. EU:n maatalous on toipunut suhteellisen hyvin tuontikiellosta. Poikkeukselliset markkinatoimenpiteet ovat auttaneet ja vienninedistämistoimet ovat avanneet uusia ja vaihtoehtoisia markkinoita. Tietyillä sektoreilla ja mailla tilanne on edelleen vaikea.

EU:n toimet ovat olleet tehokkaita. 760.000 tonnin määrän hedelmien ja vihannesten poisvetämistä markkinoilta tuettiin 150 M eurolla, millä oli positiivia vaikutuksia. Maitosektorin yksityiseen varastointiin käytettiin 13 M euroa. 36.000 tn rasvatonta maitojauhetta, 102.000 tn voita ja 51.000 tn juustoa vedettiin pois markkinoilta. Lisäksi 40 M euroa kohdennettiin tiettyjen maiden maidontuottajille, joissa tilanne on erityisen vakava. Sianlihan yksityiseen varastointiin on käytetty 17 M euroa ja sillä varastoitu 60.000 tn sianlihaa. Komissio arvioi jatkuvasti markkinatilannetta ja toimintamahdollisuuksia. Yksityiskohtainen markkina-arviointi löytyy komission sivuilta.

Hedelmä- ja vihannesmarkkinoilla tilanne on varsin normaali. Nopeasti pilaantuvilla tuotteilla tilanne vaihtelee ja voi huonontua nopeasti. Persikoiden ja nektariinien hinnat ovat laskeneet ES:ssa, IT:ssa ja

GR:ssa. Tomaattien hinnat vaihtelevat kausiluonteisesti. Omenien ja päärynöiden hinnat ovat palautuneet hyvin. Vaihtoehtoiset markkinat eivät kuitenkaan pysty ottamaan vastaan kaikkea Venäjälle aiemmin vietyä. Venäjän viennin osuus EU:sta oli omenilla 50 %. Hevi-vienti on laskenut 4 %:lla viime elokuusta.

Maidon vaikeudet jatkuvat. Maitomarkkinoiden seurantakeskuksen tehokkuutta on parannettu ja se seuraa markkinoita ja tarjoaa parasta tietoa markkinatilanteesta. Maidon osalta on vakava epätasapaino kysynnän ja tarjonnan välillä. Maitoa on liikaa markkinoilla. Lyhyellä aikavälillä volatiliteettiä on, mutta pitkän aikavälin näkymät ovat positiiviset. Turvaverkkotyökaluja on tarjolla, esim. julkista interventiota ja yksityisen varastoinnin tukea on tarkoitus jatkaa myös 30.9 jälkeen. Suorat tuet ovat tärkeä osa tuotantotukea. Koplattua tukea käytetään yhteensä 19 maassa ja se on yhtensä 820 M euroa tänä vuonna. Sen määrä vaihtelee eri maissa, mutta esim. Puolassa se on 57 €/lehmä ja Romaniassa 250 €/lehmä. Korkein tuotantoon sidotun tuen taso EU:ssa, 530e/lehmä, on FI:ssa. Tuotantoon sidotut tuet auttavat osaltaan markkinavaihteluiden vakauttamisessa. Apua on myös maaseudun kehittämistoimenpiteistä ja koulumaito-ohjelmasta. Interventiohintojen korottamista on myös ehdotettu. Komission mukaan se ei vastaisi tarkoitustaan. Ei ole tarkoitus tuottaa mahdollisimman paljon, vaan markkinoiden tarpeen mukaan.

Sokerintuotanto on korkealla ja varastot suuret jo viidettä vuotta. Sokerin maailmanmarkkinahinnat ovat alentuneet n. 300 euroon/tn. Viljelijät ovat reagoineet liikatarjontaan ja vähentäneet juurikkaan istutusta tänä vuonna. Nyt ei pidä tarjota yksityisen varastoinnin tukea kiintiön ulkopuoliselle sokerille. Asiantuntijaryhmä on keskustellut asiasta ja työ jatkuu lokakuussa.

Viljatuotteiden tuotanto on ennätystasolla. EU:n varastot ovat kasvaneet. Hinnat ovat maailmanmarkkinatasoa. Sianlihan osalta on painetta, koska hinnat olivat vuoden 2014 ensimmäisen 6 kk:n ajan hyvät, mikä johti tuotannon kasvattamiseen. 60.000 tn lihaa on otettu yksityiseen varastointiin. Tuottajat eivät ole hyötyneet normaalisti kesäaikaan nousevasta trendistä. On ehdotettu varastointisopimusten jatkamista. Tämä ei ole mahdollista, koska varastointisopimukset on jo allekirjoitettu. Ohjelman uudelleen avaaminenkaan ei ole mahdollista. Toimenpidettä ei pidä käyttää väärin, vaan markkinoiden on itse löydettävä tasapaino. Sianlihasektorin tilanne on kuitenkin vaikea ja sitä pitää seurata. Naudan- ja vasikanlihan hinnat ovat keskimääräistä tasoa korkeammalla, mutta tuottajien hintataso on matala sektorin rakenteellisten vaikeuksien vuoksi. Komissio toimii edelleen Venäjän tuontikiellon vaikutusten tasoittamiseksi.

CZ esitteli Visegrad- ryhmän (CZ, HU, PL, SK) sekä BU, RO ja SI tekemän maitoalaa koskevan ehdotuksen. Maiden mukaan maitoalan tilanne on vaikea. Alalla olisi tarpeen korottaa interventiohintoja 15% rasvattomalle maitojauheelle ja 10% voille. Lisäksi maat ehdottavat tilapäisiä vientitukia ja kohdennettuja tukia etenkin keski- ja Etelä-Euroopan maille, joissa Venäjän vientikielto on vaikuttanut eniten.

IT esitteli ”muut asiat”- kohdan asiansa sokerin sokerisektorin tulevaisuudesta. Sokerin hinnat ovat alhaalla ja kiintiöt poistuvat 2017. Asiaan pitäisi puuttua välittömästi. Vuoteen 2017 asti maksetaan sokerin tuotantomaksua EU:n budjettiin. Näiden varojen käyttöä ja asianmukaista jakamista sektorin hyväksi pitää miettiä. Kiintiöiden poistumiseen tarvitaan siirtymäkausi. Myös poikkeuksellisia markkinatoimia voitaisiin käyttää. Korkean tason työryhmän on tarpeen keskustella asiasta. EU:n turvaverkko ei ole riittävä kriisitilanteessa.

AT esitteli ”muut asiat”- kohdan ehdotuksensa sianlihamarkkinoiden vaikeasta markkinatilanteesta. Venäjän tuontikielto vaikuttaa tilanteeseen edelleen. Yksityisen varastoinnin tuki ei ole auttanut. Keskihinnat ovat pudonneet merkittävästi. Niissä oli 15 % pudotusta viime vuoteen verrattuna. Pitää edistää niiden tuotteiden vientiä, jotka eivät ole Venäjän kieltolistalla, kuten eläinperäisten sivutuotteiden ja pekonin. Muitakin toimia tarvitaan.

Jäsenmaat toivat esiin vaikeuksiaan eri sektoreiden markkinatilanteen osalta.

Lähes kaikki maat pitivät maitosektorin markkinatilannetta ongelmallisena. Visegrad-maiden ehdottamaa interventiohinnan korottamista kannattivat näiden maiden (CZ, HU, PL, SK, BU, RO, SI) lisäksi FR, BE, LT ja IE. Visegrad- maiden ehdotusta vientitukien maksamiseksi kannatti lisäksi HR.

FI, EE, LV ja LT toivat esille erityisesti Venäjän tuontikiellon negatiiviset vaikutukset maitomarkkinoihin ja toivoivat lisää kohdennettua tukea niille alueille, joihin tuontikielto vaikuttaa eniten. LT, FI ja LV toivoivat myös, että tukiennakkoja voisi maksaa jo ennen 16.10. FI halusi lisäksi auttaa nuoria maitoalalle investoineita viljelijöitä.

Maitoalalle tarvittavista toimenpiteistä mainittiin lisäksi monia erilaisia toimia. Komissiota pyydettiin analysoimaan markkinoita aktiivisesti ja esittämään tarvittaessa toimenpiteitä häiriöiden korjaamiseksi. BE ja GR mukaan tuotantokustannukset pitää ottaa paremmin huomioon maitomarkkinoiden seurannassa. BE ja PL pitivät tärkeänä, että määriteltäisiin kriisitilanteelle jotkin tunnusarvot, joiden täyttyessä tilanteeseen alettaisiin puuttua. BE mukaan on pidettävä huolta siitä, että vientimarkkinoilla terveysstandardit eivät muodostu kaupan esteeksi. DE mukaan interventiokautta pitää pidentää vuoden loppuun (=IE) ja rasvattoman maitojauheen ja voin yksityisen varastoinnin tukea jatkaa. IT mukaan koordinoitujen politiikkojen käynnistäminen tuotteiden saamiseksi maailmanmarkkinoille pitäisi aloittaa, ml. EIP:n tuen käyttö. AT mukaan maitoalalla kauppa käyttää määräävää asemaansa väärin. Tuottajien asemaa pitää vahvistaa (=BE). SI mukaan koulumaito-ohjelman käyttöä pitäisi tehostaa.

Sokerialan osalta AT esitti sokerin tuotantomaksun poistamista kuluvalta markkinavuodelta. SK:n mukaan sokerin ja isoglukoosin tuotantomaksut pitää poistaa. BE, LT tukivat IT:aa siinä, että tuotantomaksun käyttöä pitää miettiä. HR:n mukaan tarvitaan ennaltaehkäiseviä toimia. RO mukaan kiintiöiden poistumisesta aiheutuvat tappiot pitää korvata viljelijöille.

Sianliha-alasta olivat huolissaan AT:n lisäksi HU, FR, CY, BE, LT, SI, , HR, EE, IE ja DK.

FR mukaan yksityisen varastoinnin tukea sianlihalle pitää jatkaa. LT mukaan afrikkalaisesta sikarutosta aiheutuneet tappiot pitää kompensoida tuottajille. CY mukaan sianliha-alalle tarvitaan lisätoimenpiteitä. BE, BU ja IE mukaan komission pitää analysoida markkinoita tarkkaan ja tehdä tarvittaessa ehdotuksia. DK kannatti AT:n ehdotusta siitä, että teknisellä tasolla selvitettäisiin mahdollisuuksia viedä eläinperäisiä sivutuotteita ja pekonia Venäjälle. SI oli huolissaan sianlihan merkinnöistä. Muualta tuotuja tuotteita voidaan virheellisesti merkitä paikallisiksi tuotteiksi. FR toi lisäksi esille naudanliha-alan hinnat. Niiden pitäisi pysyä interventiohintojen yläpuolella. EE:n mukaan myös kalastusalan tuotteilla on ongelmia.

Hedelmä- ja vihannesalan ongelmiin esitettiin seuraavanlaisia ratkaisuja:

CY:n mukaan sitrushedelmät ovat menettäneet markkinansa Venäjän tuontikiellon seurauksena ja se pitää kompensoida. CY:n mukaan hätätoimien pitää jatkua koko markkinointivuoden ajan. CY halusi lehtivihanneksille samanlaista kohdennettua tukea, kuin FI ja Baltian maat saivat maidolle. RO:n mukaan komissio voisi ottaa käyttöön lisätoimenpiteitä. BU halusi lisätoimia erityisesti varhaishedelmille (kirsikoille). HR:n mukaan tuorehedelmille (mandariineille ja omenoille) tarvitaan kriisinhallinta- ja ehkäisytoimia. ES toivoi toimia kiivihedelmille.

DK, UK ja SE eivät nähneet tarpeellisena tukea mitään alaa erityisesti tällä hetkellä.

DK:n mukaan on tärkeää puuttua teknisiin ongelmiin EU:n viennissä. DK:n mukaan pitää tarkastella tasapainoisesti kaikkia tukitarpeita, ml. sianliha-alalla. Varat ovat rajalliset ja niitä pitää käyttää siellä, missä saadaan parhaat vaikutukset.

UK:n mukaan monilla sektoreilla on ongelmia. Erityisesti maidontuottajilla. Venäjän vientikielto ei ole pääsyy ongelmille. Tuotanto on korkealla ja kysyntä vähentynyt. On tärkeää, että komissio pysyy tarkkaavaisena. Tukitoimia pitää harkita perusteellisesti. Riskinhallintatyökalujen kehittämisessä voitaisiin tehdä enemmänkin. Markkinatietoja tulisi käyttää paremmin hyväksi. Tukitoimia voitaisiin rahoittaa maaseudun kehittämisohjelmasta ja EIP:sta. Sokerilla asiantuntijaryhmä on pohtinut alan tulevaisuutta. Jalostussektoria pitää miettiä. Vienninedistämistä on tehty ja sitä pitää edelleen tehostaa. Suhdannevaihtelujen hallitseminen ja niihin sopeutuminen on tärkeää.

SE:n mukaan EU:n ei pidä ryhtyä sisämarkkinoita häiritseviin toimiin. On pikemminkin edistettävä kasvua ja poistettava kaupan esteitä.

FR, BE, IE toivoivat, että markkinatilannetta käsiteltäisiin seuraavan kerran jo syyskuun epävirallisessa maatalousneuvoston kokouksessa, koska muuten sen käsittely saattaa venyä liian myöhään (syyskuussa ei ole varsinaista neuvostoa).

Komissaari Hogan kommentoi jäsenmaiden puheenvuoroja jo ennen kuin kaikki maat olivat puhuneet, koska joutui poistumaan kokouksesta kesken. Hoganin mukaan ongelmia on monella sektorilla, mutta vain osa niistä liittyy Venäjän tuontikieltoon. Komissio ehdottaa hevisektorille yksityisen varastoinnin tukea. Komissio valvoo markkinoita huolella sekä EU:ssa, että muissa maissa. Maidon osalta pitäisi katsoa myös hintamarginaalia, tuotantokustannukset vaihtelevat. Hevien osalta aiemmin tehdyt tukitoimet hyödyttivät monia. Hyvä satokin pudotti viime vuonna hintoja, ei pelkästään Venäjän tuontikielto. Sokerilla hinnat ja tuonti vaihtelevat ja vakiintunevat ilman toimenpiteitä. Budjetin puitteissa on käytettävissä vähän varoja tässä vaiheessa. Kriisivarojakaan ei ole syytä vielä käyttää. Komissio mieluusti keskustelee asiasta syksyllä lisää ja pohtii keskuudessaan tänään esille tulleita asioita.

PJ sanoi seuraavansa markkinoita tarkasti ja ottavansa asian asialistalle tarvittaessa. PJ totesi neuvoston ja komission ottaneen tiedoksi maiden pyynnöt ja huolet.

8. Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EY) N:o 1829/2003 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse jäsenvaltioiden mahdollisuudesta rajoittaa muuntogeenisten elintarvikkeiden ja rehujen käyttöä tai kieltää se alueellaan (8356/15, 10569/15)

9. Komission tiedonanto: "Muuntogeenisiä organismeja koskevan päätöksentekomenettelyn uudelleentarkastelu" (8344/15 + add1, 10569/15)

KOM selitti esityksen taustaa ja poliittisia perusteita. KOM korosti tieteellistä arviointia ja päätöksenteon vaikeutta. KOM ei ole yrittänyt vältellä vastuutaan. Ne maat, jotka äänestävät vastaan lupia myönnettäessä, mutta samaan aikaa käyttävät alueellaan muuntogeenisiä rehuja, voisivat jatkossa itse päättää käytöstä tai sen kieltämisestä. Nyt halutaan samaa soveltamistapaa kuin viljelykäyttökiellon osalta on asianlaita. Esitys mahdollistaa kansallisten olosuhteiden huomioon ottamisen. Komissiolla on kuitenkin edelleen valta myöntää lupa, jonka jäsenvaltio voi kieltää. Vaikutuksenarviointia ei ole pystytty tekemään. Syyt kieltoon eivät saa olla ristiriidassa EFSA:n riskinarvioinnin kanssa. Jäsenmaiden on huomioitava perussopimuksen artiklan 36 edellytykset. Muuntogeenisten rehujen ja elintarvikkeiden vapaata liikkuvuutta jäsenvaltiot eivät voi rajoittaa. Esityksellä saadaan aikaa luottamusta jäsenvaltioiden välillä ja maiden sisällä.

Lähes kaikki maat halusivat komission tekevän vaikutustenarvioinnin ehdotuksestaan: AT, UK, DE, GR, MT, NL, CY, SI, DK, CZ, ES, BE, HU, FI, PT, HR, LV, BG ja FR.

Monet maat olivat huolissaan ehdotuksen vaikutuksista kauppaan sekä sisämarkkinoilla, että kansainvälisesti: AT, UK, LT, IE, SI, DK, CZ, FI, LV ja BU.

Maiden tarkemmat puheenvuorot alla.

AT mukaan esitys ei ole puolustettavissa, esitys on taktinen, nopeasti laadittu esitys. Ehdotus ei kelpaa mihinkään. AT on aloittanut viljelykiellon täytäntöönpanon. Nyt tarvitaan paljon tiukempaa ja rajoittavampaa yhteistä esitystä ja lainsäädäntöä. Nyt mennään ihan väärään suuntaan ja komissio pyrkii siirtämään vastuutaan jäsenvaltioille. Vaikutustenarviointi puuttuu. Ehdotus on näennäisläheisyyttä. Miten esitys vaikuttaa kolmansien maiden väliseen kauppaan? Riskienarviointia on EU-tasolla kehitettävä.

UK:lla on parlamentaarinen varauma. GMO-rehujen tuontia tarvitaan. Yleensä UK tukee läheisyysperiaatetta, mutta tässä tapauksessa on huomioitava vapaa kauppa, ja kolmansien maiden välinen kauppa. Vaikutustenarviointi on tehtävä. Kolmansien maiden turvallisuusarviointi on myös huomioitava. Nykyinen päätöksenteko on aivan sopiva. Nyt ei tarvita uusia ehdotuksia.

DE ei pidä esitystä käytännön läheisenä eikä oikeudellisesti pitävänä. Vaikutustenarviointi on tehtävä.

GR vastustaa GMO-rehujen käyttöä. Ei ole todisteita haitattomuudesta. Kuluttajia ja ympäristöä on kunnioitettava. Haluaa selkeän ehdotuksen ja täytäntöönpanokelpoisen esityksen. Tarvitaan vaikutustenarviointi ja on pohdittava tuotantoa, joka on turvallista ilman gmo-rehuja.

MT mukaan tarvitaan vaikutustenarviointia.

LT oli huolissaan WTO-säännöistä ja tavaroiden vapaasta liikkumisesta. Käytöstä on saatava komissiolta selvitys. Miten komissio näkee käytännön rajoitustoimien laillisuuden? GMO-politiikan on oltava turvallista.

IE myönsi nykyisen lainsäädännön viallisuuden, muutokset ovat tarpeen, mutta niiden pitää olla huolellisesti harkittuja. Sisämarkkinat voivat nyt pirstaloitua. Ehdotuksen sisämarkkinavelvoitteet ovat esityksessä epäselviä, mikä on EFSA:n rooli. On tunnustettava tuonnin merkitys ja kauppa ei saa heikentyä tai vaarantua.

NL ei puolla komission ehdotusta eikä mitään vaihtoehtoistakaan esitystä. Koko ehdotusta ei olisi tarvittu lainkaan. Ongelmana on, että ratkaisu ei ole juridisesti selkeä. Vaikutustenarviointi puuttuu. Ehdotti, että on selvitettävä sosioekonomiset vaikutukset, kuten myös vaikutukset maataloudelle ja kansalliset poikkeusperusteet. Miten esitystä täytäntöön pannaan?

CY arvostaa ehdotuksen periaatetta, mutta epäilee täytäntöönpanomahdollisuuksia. Päätösten on oltava oikeusvarmoja. Vaikutustenarviointi olisi nyt tarpeen ja oikeudellisen yksikön lausunto esityksen vakaudesta olisi myös tarpeen.

SK epäili ehdotuksen aiheuttavan ongelmia EU:n sisämarkkinakaupassa, mutta myös kolmasmaakaupassa. Vaikutustenarviointia ei ole tehty. Onko menettelytapa oikea?

DK suhtautuu esitykseen hyvin epäilevästi. Kansallisia EU-kieltoja on vaikea täytäntöönpanna, samoin aiheutetaan vaikeuksia kolmasmaakauppaan. Tarvitaan vaikutustenarviointia. On noudatettava

paremman sääntelyn periaatteita. Lupamenettelyä voidaan parantaa, mutta tälle on oltava kunnolliset periaatteet.

CZ oli huolissaan EU:n valkuaisvarannosta ja eläintuotannon kilpailukyvystä. EY on täysin riippuvainen muuntogeenisten rehujen tuonnista. Esitys on WTO:n vastainen. Markkinat vääristyvät. Tarvitaan vaikutustenarviointia sisämarkkinoista ja kansainvälisistä sitoumuksista. GMO-tuotteiden geneettinen koodi ei siirry elintarvikkeisiin.

ES kertaisi EU:n lainsäädännön turvallisuusperiaatteen. On tehtävä vaikutustenarviointi. Harmonoitu lainsäädäntö on tarpeen. Viljelyä ei pidä sekoittaa tähän, koska se liittyy tiettyyn alueeseen. Kun rehut on taas yhtenäismarkkina-asia ja kauppapoliittinen väline. On vaarana etäännyttää Eurooppa bioteknologisesta kehityksestä.

BE oli huolissaan rehumarkkinoista. Jäsenvaltioiden tekemiä päätöksiä olisi vaikea valvoa. Toimenpiteet olisivat myös vaikea kansainvälisesti perustella. Juridinen vastuu jää jäsenvaltioille. Vaikutustenarviointia ei ole tehty. Kaikkien vaihtoehtojen tulisi perustua tieteeseen.

HU asennoituu muuntogeenisiin tuotteisiin kansallisesti erittäin kielteisesti, mm. lainsäädännön keinoin. KOM esitys on askel eteenpäin. Jäsenvaltioille pitää antaa mahdollisuus kieltää rehujen käyttö. Oikeusperustan on oltava vakaa, mutta käytännöllinen. Komission ehdotusta pitää parantaa. Tämä ei ole sama asia kuin viljely. Käyttö pitää selkeästi määritellä. Vaikutustenarviointi on tehtävä. Päätökset on perustettava tieteeseen ja kunnolliseen riskinarviointiin (joka pitää HU:n mukaan uudistaa). Tieteellisen lausunnon riippumattomuus on keskeinen tekijä. KOM ehdotus ei ole täydellinen, mutta siitä kannattaa keskustella.

FI korosti turvallisuusarviointia. FI on tukenut komission ehdotuksia tapauskohtaisesti. Nykyinenkin lainsäädäntö toimii. Viljelyn rajoittaminen kansallisesti on perusteltua, mutta nyt tehty esitys ei ole rinnastettavissa viljelyesityksen kanssa. Tarvitaan vaikutustenarviointia, ja erityisesti selvitystä sisämarkkinavaikutuksista ja rehujen hintojen mukautumisesta.

SI ihmetteli miten vapaata kauppaa voidaan edistää. Ministeri kutsui seminaariin elokuussa Sloveniaan, aiheena on miten voidaan harjoittaa gmo-vapaata maataloutta. Lupamenettely ei ole asianmukainen. Tutkimukset ovat aivan liian lyhytkestoisia, eikä ollut ollenkaan tyytyväinen EFSA:aan. On tehtävä mitä kuluttajat pyytävät. Merkintää pitää myös kehittää.

PT oli myös epäileväinen, tarvitaan vaikutustenarviointia. PT tuo paljon soijaa, on samaa mieltä Espanjan kanssa ilmastonmuutoksesta. On huomioitava tutkimus. Ei pidä vaarantaa EFSA:n uskottavuutta.

HR tukee esitystä, mutta tarvitaan oikeudellisesti kestävää ratkaisua. KOM esitys on tervetullut, koska näin jäsenvaltioilla on komitologian lisäksi toinen mahdollisuus päättää käytöstä. On huolestunut oikeusvarmuudesta ja kansainvälisistä sopimuksista. Ehdotusta pitää selventää ja antaa kunnon kriteerit. Tarvitaan vaikutustenarviointia ja listaa perustamissopimusten ja kansainvälisten velvoitteiden vaatimuksista. Kansallisten erityispiirteiden pitäisi riittää päätöksenteon pohjaksi.

IT ei tue esitystä. Tämä on eri asia kuin viljelyn rajoittaminen. Mitä tarkoitetaan myynnillä?

LV tukee kieltomahdollisuutta, mutta huolena Latvialla on valinnanvapauden ristiriitaisuus tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteen kanssa. Haluaa oikeudellisen yksikön kannan myös kolmasmaakauppaan. Jäsenvaltioilla ei ole riittävästi tietoa komission esityksen vaikutuksista, pyysi vaikutustenarviointia.

BG oli epäileväinen. Esitys ei varmista vahvaa oikeusperustaa. Tarvitaan oikeudellisen yksikön kantaa tavaroiden vapaasta liikkumisesta ja WTO-mukaisuudesta. Ei ole tarpeeksi tietoa esityksen vaikutuksista.

PL on epäileväinen. Ei voi kieltää, ja samalla noudattaa sisämarkkinasääntöjä. On huomioitava rajavalvonnan puuttuminen jäsenvaltioiden välillä ja WTO-sopimus. Ei ole tarpeeksi tietoa täytäntöönpanosta. Komission ehdotus ei ratkaise ongelmia ja vastuu siirtyy jäsenvaltioille.

SE haluaisi lisää tietoa prosessin tulevaisuudesta ja haluaa oikeudellisen yksiön kannan oikeudellisista vaikutuksista.

FR haluaa vaikutustenarvioinnin. On paljon oikeusturvaan liittyviä ongelmia. Esitys on mahdoton täytäntöönpanna. Ehdotus lisää oikeudellista epävarmuutta. Vastuuta siirretään jäsenvaltioille. EU on riippuvainen muuntogeenisistä organismeista, mutta kuinka paljon oikeastaan ollaan riippuvaisia gmo-rehusta.

RO ei ole tyytyväinen. On huolissaan ja aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta. Ehdotus heikentää maatalouden kilpailukykyä ja vaikuttaa kuluttajien ajatuksiin. Ei ole riittävästi tietoa seuraamuksista.

Neuvoston oikeudellinen yksikkö sanoi aloittaneensa ehdotuksen pohdintaa ja antavansa siitä perustellun lausunnon. Alustavasti yksikkö kysyi samoja kysymyksiä kuin jäsenvaltiotkin. Nyt heijastuu sama ratkaisu kuin mistä viisi vuotta sitten keskusteltiin viljelykiellon yhteydessä. Ehdotus hyväksyttiin lopullisesti vähän aikaa sitten merkittävien muutosten kera. Alustavana huomiona yksikkö totesi, että nyt on riskejä oikeusvarmuuteen ja riitatapauksiin. Miten esitystä voidaan käytännössä soveltaa? Jäsenvaltioilla olisi mahdollisuus rajoittaa käyttöä tiukkojen ehtojen vallitessa. Toimenpiteiden pitää voida olla EU-lainsäädäntöön sovellettavissa. Vaatimuksena on yhteensopivuus sisämarkkinasääntöjen kanssa, ja toimenpiteiden pitää olla perusteltuja ja niiden on oltava yleisten etujen mukaisia. On myös huomioitava kansainväliset sopimukset. Ehdot eivät saa olla ristiriidassa riskiarvioinnin kanssa. Käytön määritelmässä puhutaan vaan käytöstä, ei sisämarkkinakaupasta.

KOM:n mukaan vaihtoehtona on tuoda lihaa tai tuottaa sitä. Vaikutustenarviointia ei ole tehty, koska siinä oli paljon epävarmuustekijöitä. Ei ole tiedossa, miten esitys vaikuttaisi jäsenvaltioissa, kun ei ole tiedossa miten jäsenvaltiot reagoisivat. Vaikutusarvion tekeminen on jäsenmaan asia, jos se haluaa tätä optiota käyttää hyväksi. Toimenpiteiden on noudatettava syrjimättömyysperiaatetta, ja on noudatettava kansanvälisiä sopimuksia. Voidaan myös huomioida muutkin tekijät kuin tieteelliset arviot myös kansainvälisissä sopimuksissa. PL on ottanut käyttöön gmo-rehujen käytön kiellon. Nykymeno ei voi jatkua, kun jäsenvaltiot voivat vain vastustaa komissiota äänestämällä. Tämä ei ole johdonmukaista. Komission ehdotus antaa mahdollisuuden vahvaan päätöksentekoon. Nykyisin komissio voi vain antaa luvan markkinointiin, jos EFSA:n on näin arvioissaan todennut.

PJ totesi, että asian käsittely siirtyy työryhmälle teknisten seikkojen läpikäyntiä varten (syyskuussa). Oikeudellinen yksikkö antaa lausunnon asiasta.

10. Muut asiat

a) Aloite ”4‰ maaperästä ruokaturvaan ja ilmastolle” (Ranskan valtuuskunta informoi) (10709/15)

Ranska esitteli COP 21-neuvotteluihin liittyvän aloitteensa. Maataloutta ei tule nähdä ongelmana, vaan ratkaisuna ilmastonmuutoksen torjunnassa. Ranskan mukaan "4 ‰ "-aloite lähtee tiedemaailman tuloksista, joiden mukaan mikäli maaperän hiilensitomiskykyä lisättäisiin vuosittain 4 ‰, tämä sitoisi 75 % vuosittaisista kasvihuonepäästöistä. Kyseessä on aloite, jonka mukaisia toimia voidaan ottaa

käyttöön kaikkialla maailmassa. Ranskan tavoitteena on saada COP 21-neuvotteluissa tämä aloite asialistalle ja saada mahdollisimman moni taho sitoutumaan aloitteeseen. Maailmanpankki, YK ja FAO ovat aloitetta jo tukeneet.

FR:n aloitetta tukivat tai siihen suhtautuivat muuten myönteisesti kaikki puheenvuoron käyttäneet, eli IE, GR, ES, FI, AT, PL, CY, PT, DK ja IT.

Maiden mukaan maataloudella on annettavaa ilmastonmuutoksen torjunnassa ja elintarviketurvan varmistamisessa. Hiiltä voidaan säilöä runsaasti maatalousmaahan, kuten esim. pysyviin nurmiin. FI yhtyi FR:n näkemykseen, että maatalous, metsät ja maankäyttö tulisi nähdä ratkaisujen tarjoajina ilmastopolitiikassa. Myös PT korosti metsien merkitystä. DK:n mielestä FR aloitteen toteuttamiseen voisi konkreettisesti vaikuttaa siten, että sisällytettäisiin maataloussektori EU:n ilmastopolitiikkaan. IT mukaan EXPO Milanolla 2015 on myös tärkeä rooli asiassa.

Komission Hogan sanoi ottavansa FR aloitteen huomioon ilmastosopimuksen valmisteluissa. Maanviljelijöille on tärkeää saada aikaan käytännöllinen ratkaisu ilmastonmuutoksen torjunnassa, siksi FR:n aloite on hyvä avaus.

PJ totesi, että FR:n aloite on saatu tiedoksi ja useat maat kannattivat sitä.

b) Maitotuotteiden huolestuttava markkinatilanne ja toteutettavat toimenpiteet (Bugarian, Tšekin, Unkarin, Puolan, Romanian, Slovenian ja Slovakian valtuuskuntien pyyntö, jota Espanjan valtuuskunta tukee) (10707/15)

Asiakohta käsiteltiin kohdan 7. yhteydessä.

c) Sokerialan tulevaisuuden ongelmat EU:ssa (Italian valtuuskunnan pyyntö) (10710/15)

Asiakohta käsiteltiin kohdan 7. yhteydessä.

d) Jatkuva vaikea tilanne sianlihan markkinoilla (Itävallan valtuuskunnan pyyntö) (10711/15)

Asiakohta käsiteltiin kohdan 7. yhteydessä.

e) ASEMin kokous metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä strategisella ja käytännön tasolla (Ljubljana, 24. ja 25. toukokuuta 2015) (Slovenian valtuuskunta tiedottaa) (10657/15)

ASEMin kokous metsien kestävästä käytöstä pidettiin Sloveniassa 24.-25.5.2015 yhteistyössä Kiinan kanssa. Asiantuntijoita oli yhteensä 22 maasta. Loppupäätelminä olivat mm. metsäviljelypinta-alan kasvattaminen ja luonnonvarojen kestävän käyttö. On myös otettava huomioon ilmastonmuutos ja lisättävä kansalaisten tietoisuutta metsien hoidosta.

KOM totesi ASEM-maiden ongelmana olevan metsäalan väheneminen.

f) Kasvinjalostajanoikeudet ja Euroopan patenttiviraston päätös (Alankomaiden valtuuskunnan pyyntö) (10505/15)

NL oli huolissaan patenttioikeudesta kasvinjalostuksessa. Oikeuden päätös sallisi kasvilajikkeiden patentoinnin. Klassisen jalostuksen tuloksia ei voida patentoida. On sallittava riippumaton päätös kaikkeen kasvimateriaaliin. Tasapaino on palautettava, muuten kasvinjalostus siirtyy harvoille, suurille monikansallisille kasvinjalostajayrityksille.

FR, SK, PL, GR, PT, SI ja FI tukivat NL:n esitystä. Patenteilla ei pidä rajoittaa kasvinjalostusta. Nyt puhutaan klassisesta jalostuksesta. Patentoinnilla rajoitetaan maatalouden monimuotoisuutta ja innovointia.

KOM myönsi innovoinnin merkityksen. Kasvinjalostajien pitää voida hyödyntää kasvien geneettistä perimää. Biologinen prosessi on jätetty patentoinnin ulkopuolelle.

g) Kestävä kasvinsuojelu (Alankomaiden valtuuskunnan pyyntö) (10655/15)

NL oli lähettänyt tutkimuksen neonikotinoidien vaikutuksista. Ainoa tie eteenpäin on, että edistetään integroitua kasvintuotantoa. On käytettävä vaihtoehtoisia aineita ja menetelmiä.

FR tukee vaihtoehtoisia menetelmiä ja vähäriskisiä tuotteita. EU:n toiminta ei vastaa nykykriteerejä, vieläkin käytetään vaarallisia aineita. Ranskalla on huoli myös hormonihäiriköistä. HU pitää tärkeänä kestävien kasvinsuojeluaineiden käyttöä. Neonikotinoidien osalta ei näe muiden aineiden käyttöä mahdollisena. Läheisyysperiaatetta pitää pystyä soveltamaan. BE haluaa yhdenmukaista toimintaa ja vähäriskisten aineiden käyttöä. On valmiit yhteistyöhön uusien aloitteiden tekemiseksi. PL pitää kasvinsuojeluaineiden kestävää käyttöä tärkeänä. PT tukee Alankomaiden aloitetta. On taattava maataloudenkestävyys, mutta myös taloudellisuus. Markkinoille on saatava vaihtoehtoisia tuotteita. UK mukaan tarvitaan kahden rintaman strategiaa 1) on rajoitettava käyttöä, ja 2) markkinoilla on oltava riittävä määrä valmisteita. Markkinoilla alkaa olla liian vähän valmisteita. Sääntelyjärjestelmän on oltava tehokas. GR tukee muiden kuin kemiallisten tuotteiden käyttöä. AT huomautti kasvinviljelyn kokonaisuuden ymmärtämisen. Kemiallisia kasvinsuojeluaineita pitäisi käyttää vain poikkeustapauksissa. Kriteerien yhdenmukaistaminen on tärkeää.

KOM korosti kestävän kasvinsuojelun merkitystä. EU tukee alan tutkimusta ja kestävän käytön ohjelmien toimeenpanoa. Myös jäsenvaltioiden on oltava aktiivisia. Tarvitaan yhteistyötä.

h) Ministerikokous ”Sinisellä viikolla” Portugalissa (Lissabon, 3.-6.7.2015) (Portugalin valtuuskunta informoi) (10698/15)

PT esitteli asian. Sinisen viikon julkilausumassa todettiin merten kestävän käytön ja ilmastonmuutoksen vaikutuksen merkitys valtamerien ekosysteemissä. Myös uusien teknologien huomioon ottaminen on tärkeää. Seuraava kokous on Lissabonissa ensi vuoden kesäkuussa. ES piti hanketta välttämättömänä ja tuki julkilausumaa. KOM piti tärkeänä valtamerihallinnon parantamista ja eri sidosryhmien mukaan oloa. On myös selvitettävä parannuskohteet ja komissio pyysi jäsenvaltiota osallistumaan julkiseen kuulemiseen.

Suomen edustajat
Ministeri Tiilikainen, Risto Artjoki, Kari Valonen, Sari Lahtinen:MMM; Marianne Huusko-Lamponen, Kirsi Heinonen, Tapani Sirviö, Tapio Kytölä, Jyri Ollila: EUE; Hannele Timonen: VNK

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	jaosto maatalous- ja elintarvike (EU 18), maatalouden erityiskomitea, maatalous- ja kalastusneuvosto, yhteinen maatalouspolitiikka, jaosto kalastus (EU 17)
Hoitaa	**MMM**
Tiedoksi	ALR, EUE, EVIRA, MAVI, SM, STM, TEM, TULLI, UM, VM, VNK, YM